

УДК 338

DOI 10.33244/2617-5940.2.2019.144-156

Лазебник Л.Л., Дриженко О.А.
**ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ
ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ**

У статті досліджено теоретичну сутність передумов та елементи формування механізму розвитку інноваційної інфраструктури. Розглянуто динаміку індексу інвестиційної привабливості України. Запропоновано механізм взаємодії суб'єктів економічної діяльності та інноваційною політикою в галузі наукових технологій для підвищення конкурентоспроможності та економічного добробуту.

***Ключові слова:** інноваційна інфраструктура, індекс інвестиційної привабливості, інноваційний потенціал, елементи інноваційної інфраструктури, науково-технічний прогрес.*

Лазебник Л.Л., Дриженко А.А.
**ПРЕДПОСЫЛКИ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ
ИННОВАЦИОННОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ**

В статье исследована теоретическую сущность предпосылок и элементы формирования механизма развития инновационной инфраструктуры. Рассмотрена динамика индекса инвестиционной привлекательности Украины. Предложен механизм взаимодействия субъектов экономической деятельности и инновационной политикой в области научных технологий для повышения конкурентоспособности и экономического благосостояния.

***Ключевые слова:** инновационная инфраструктура, индекс инвестиционной привлекательности, инновационный потенциал, элементы инновационной инфраструктуры, научно-технической прогресс.*

Lazebnyk L.L., Dryzhenko O.A.
**BACKGROUND OF FORMING A MECHANISM FOR THE
 DEVELOPMENT OF INNOVATIVE INFRASTRUCTURE**

The article explores the theoretical essence of the premises and the elements of the formation of the mechanism for the development of innovative infrastructure. The dynamics of the investment attractiveness index of Ukraine is considered. A mechanism is proposed for the interaction of subjects of economic activity and innovative policies in the field of scientific technologies to increase competitiveness and economic well-being.

Keywords: *innovative infrastructure, investment attractiveness index, innovative potential, elements of innovative infrastructure, scientific and technological progress.*

Постанова проблеми. Передумовою інноваційної економіки є розвинена інноваційна інфраструктура країни. Механізми формування інноваційної інфраструктури на національному та регіональному рівнях на сьогодні займають провідне місце в державній політиці України. Побудова механізму розвитку інноваційної інфраструктури зумовлює підтримку інноваційної діяльності та посилення інвестиційної привабливості інфраструктурних об'єктів, як традиційних так і інноваційних.

В основі забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури є впровадження інновацій на всій рівнях та напрямках діяльності країни, що заснована на прогресивних технологіях й орієнтована на створення інноваційного продукту або послуги для цілей підвищення національної конкурентоспроможності. Водночас, розвинена інноваційна інфраструктура дозволяє ефективно реалізовувати науково-технічний потенціал країни в інтересах суспільства та дозволяє швидко реагувати на потреби суспільства, змінюючи виробничі та бізнес-процеси.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питаннями розвитку інноваційної

економіки та інноваційної інфраструктури займалися такі вітчизняні вчені, як В. Геєць, досліджуючи ключові проблем соціально-економічного розвитку країни, надано оцінку стану інноваційної сфери та визначено найбільш актуальні проблеми і бар'єри, що гальмують інноваційну діяльність в Україні [2]. Н. Рудь досліджувала інноваційний потенціал регіону та охарактеризувала нові підходи до оцінки впровадження інновацій, що орієнтовані на розвиток потенціалу регіону [8]. В. Узунов розглянув основні проблеми формування інноваційної інфраструктури регіонів України [9]. Значний науковий доробок представлений вітчизняними та зарубіжними науковцями щодо створення інноваційної інфраструктури, визначення стримуючих факторів та окреслення шляхів вирішення існуючих проблем, проте потребує обґрунтування визначення напрямків розвитку, інституційтаключових інструментівстановлення інноваційної інфраструктури України.

Мета статті:дослідити передумови формування механізму розвитку інноваційної інфраструктури. Для реалізації поставленої мети перед авторами поставлені наступні завдання:визначититеоретичну сутність передумов та елементи формування механізму розвитку інноваційної інфраструктури;розглянути динаміку індексу інвестиційної привабливості України; запропонувати механізм взаємодії суб'єктів економічної діяльності та інноваційної політики в галузі наукових технологій для підвищення конкурентоспроможності та економічного добробуту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою складовою розвитку сучасної економіки є розвиток інноваційної інфраструктури. На думку вітчизняних науковців та згідно нормативно-правової бази інноваційна інфраструктура характеризує комплекс підприємств та організацій, що націлені на інноваційну діяльність впродовж всього виробничого ланцюга доданої вартості. Розглянемо сутність трактування даного поняття, що згруповано у таблиці 1.

Отже, виходячи із того, що інноваційна інфраструктура є комплексом підприємств та організацій, що здійснюють інноваційну діяльність, маємо відкреслити, що вона є місцем локалізації інноваційних бізнес-процесів, у якому здійснюються всі стадії інноваційного циклу.

Таблиця 1

**Трактування поняття «інноваційна інфраструктура»
та «інноваційна інфраструктура регіону»**

№	Джерело	Сутність поняття «Інноваційна інфраструктура»
1.	ЗУ «Про інноваційну діяльність» [7]	сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо)
2.	Краснокутська Н. [3, с. 22]	Сукупність взаємопов'язаних та взаємодіючих організацій та систем, необхідних та достатніх для ефективного здійснення інноваційно і діяльності і реалізації нововведень
3.	Порогін Ю. [6]	Сукупність взаємозв'язаних, взаємодоповнюючих виробничо-технічних систем, організацій, фірм і відповідних організаційно-керуючих систем, необхідних і достатніх для ефективного здійснення інноваційної діяльності і реалізації інновацій
<i>Сутність поняття «Інноваційна інфраструктура регіону»</i>		
4.	Рудь Н. [8, с. 141]	сукупність спеціальних інноваційних інститутів і мереж, які взаємопов'язані між собою та забезпечують розвиток і підтримку всіх стадій інноваційного процесу в регіоні з метою підвищення його інноваційного потенціалу.
5.	Бойченко В. [1, с. 81]	Система необхідних соціальних, юридичних, економічних, інформаційних та інших інститутів, які підтримують як інноваційну діяльність, так і самих новаторів. Інновацій на інфраструктура об'єднує різні організації: наукові та державні установи, фірми, інвесторів, посередників, які своєю діяльністю охоплюють увесь інноваційний цикл – від виникнення науково-технічної ідеї до імплементації нововведення в дію.

Отже, виходячи із того, що інноваційна інфраструктура є комплексом підприємств та організацій, що здійснюють інноваційну діяльність, маємо відкреслити, що вона є місцем локалізації інноваційних бізнес-процесів, у якому здійснюються всі стадії інноваційного циклу.

В світовій практиці перший об'єкт інноваційної інфраструктури, що характеризувався значною щільністю високотехнологічних компаній, виник в

1951 р. в Сполучених Штатах (Каліфорнія) на території Стенфордського університету–Stanford-парк. Далі з історії ми його знаємо як «Кремнієва» або «Силіконова долина». Завдяки дослідницькій роботі в команді з університетом і територіальної близькості технологічних компаній, там вперше було впроваджено технологічний кластер Stanford, де здійснювалось фінансування венчурного капіталу і була запроваджена спеціальна модель фінансування високотехнологічних інноваційних проєктів, що і сприяло його стрімкому економічному успіху.

Інноваційна інфраструктура є двигуном розвитку економічної системи та сприяє зростанню добробуту населення. Ядром інноваційної інфраструктури є науково-технічна діяльність підприємств та організацій, що сприяє посиленню конкурентоспроможності продукції та подальшому розвитку наукового потенціалу країни. Елементами інноваційної інфраструктури можуть бути об'єкти виробничих структур, мереж, різноманітних систем забезпечення та комунікації (табл.2).

Для того, щоб у межах національної економіки міг бути якомога ефективніше вибудований ланцюжок «генерування ідеї – розроблення інноваційного продукту – постачання – виробництво – збут покупцю», інноваційний процес повинен забезпечити:

- інтерес інвесторів до фінансування певної програми продукування інновацій;
- сприйнятливість підприємств та організацій до інновацій;
- прихід інвесторів у дійсно конкурентоспроможний інноваційний проєкт.

В Україні про розвиток інноваційної інфраструктури говорять багато, проте для реалізації реальних дій вкрай необхідною складовою розвитку є фінансування, що пов'язано із інвестиційною привабливістю країни.

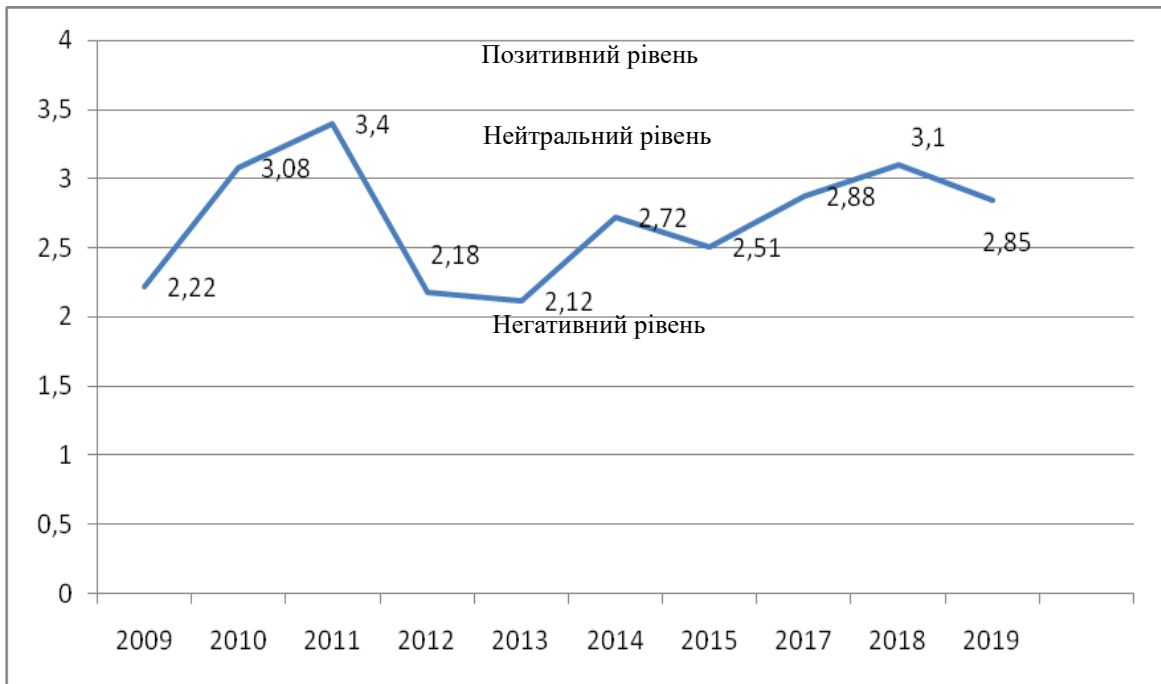
Вимірювання індексу інвестиційної привабливості України здійснюється Європейською Бізнес Асоціацією (ЄБА) методом опитування директорів своїх членських компаній. Розглянемо динаміку індексу інвестиційної привабливості України за 2009-2019 рр. (рис.1).

Станом на початок 2018 р. показник інвестиційної привабливості України склав 3,1 балів з 5-ти можливих та оцінюється у площині норми (нейтрального ставлення інвесторів до бізнес клімату), а у 2019р. показник знизився до значення 2016 р., і становить 2,85 бали, тобто у зоні негативного сприйняття інвестором нашої країни.

Таблиця 2

Формування та елементи інноваційної інфраструктури

№	Джерело	Елементи та їх сутність
1	Марчук Ю. [5, с. 44]	бізнес-інноваційні, телекомунікаційні та торгові мережі, технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні центри, консалтингові фірми, різноманітні фінансові структури тощо. Вона забезпечує як рух потоків інформації, знань, технологій, ринкових потоків, так і взаємодію між різними інституціональними структурами.
2	Рудь Н. [1, с. 187].	інформаційне забезпечення, яке дає доступ до різних інноваційних баз даних і знань на різних умовах для зацікавлених осіб; інструментальне забезпечення, що реалізує гнучку автоматизацію всіх етапів процесу створення інноваційного проекту: маркетинг, техніко-економічне обґрунтування; постачання необхідного обладнання; підготовка кадрів; сертифікація та сервісне обслуговування; проектно-технологічна та виробнича підтримка інновацій й освоєння її у виробництві; експертиза та сертифікація науково-технічних та інноваційних програм, пропозицій тощо; моніторинг галузей, підприємств і просування інновацій на національні та зарубіжні ринки (включаючи моніторинг, маркетинг, рекламну діяльність, захист інтелектуальної власності тощо); координація та регулювання інноваційної діяльності та її фінансово-економічне забезпечення; кадрове забезпечення професійно підготовленими інноваційними менеджерами у сфері інновацій.
3	Кузьмін О., Шотік Т. [Error! Unknown switch argument., с. 180]	об'єкти виробничо-технологічної структури (технопарки, інноваційно-технологічні центри, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні, інжинірингові фірми та ін.); об'єкти інформаційної системи (аналітично-статистичні центри, інформаційні бази, мережі); організації з підготовки та перепідготовки кадрів, зокрема у сфері НДДКР; фінансові структури (бюджетні, позабюджетні, венчурні, банки, фінансово-промислові групи, орієнтовані на технологічну інноваційну діяльність та ін.); систему експертизи, сертифікації, стандартизації та акредитації; систему патентування, ліцензування і консалтингу з питань захисту, оцінки вартості і використання інтелектуальної власності, оцінки комерціалізації наукових результатів.

Рис. 1. Динаміка індексу інвестиційної привабливості України
Джерело: сформовано за даними [10].

Станом на початок 2018 р. показник інвестиційної привабливості України склав 3,1 балів з 5-ти можливих та оцінюється у площині норми (нейтрального ставлення інвесторів до бізнес клімату), а у 2019р. показник знизився до значення 2016 р., і становить 2,85 бали, тобто у зоні негативного сприйняття інвестором нашої країни.

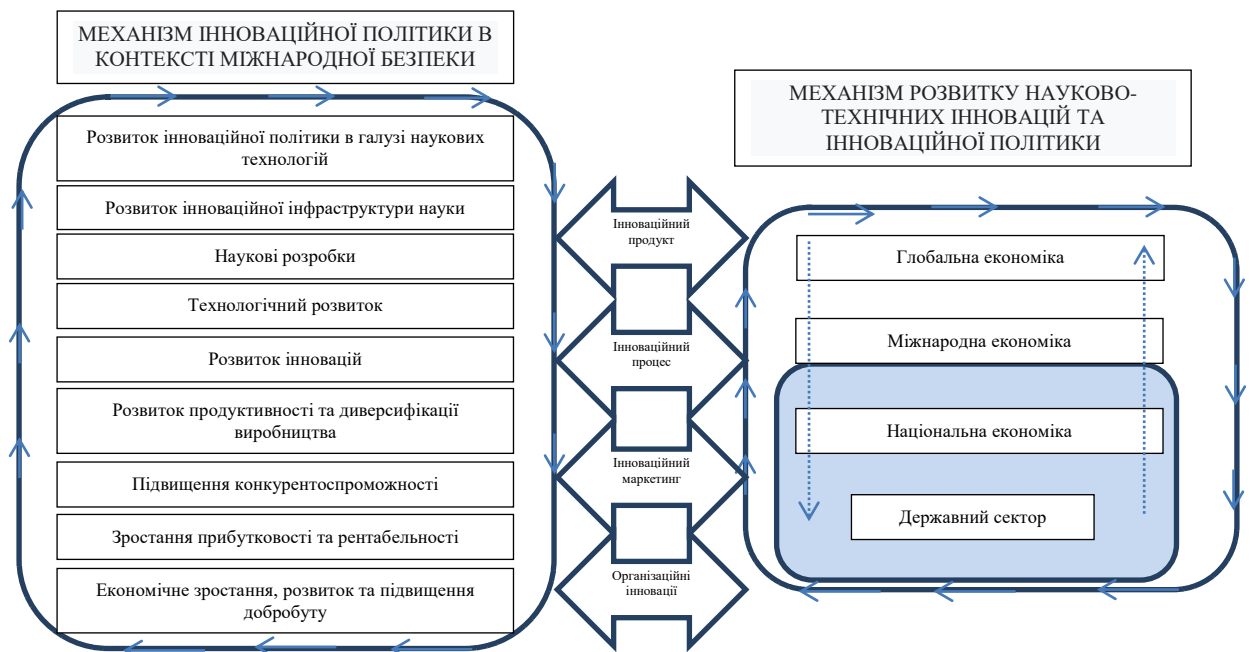
Отже, слід зазначити, що протягом останнього десятиліття за версією ЄБА показник інвестиційної привабливості України знаходиться нижче середнього (нейтрального) рівня, що негативно впливає на формування в нашій країні інноваційної інфраструктури.

А. Хансен вважав, що у людства було три варіанти для концентрації та залучення потоку інвестицій: зростання населення, нові природні ресурси і науково-технічний прогрес [10]. Жоден науково-технічний прогрес не розвиватиметься без інвестицій.

Як зазначає Національний інститут здоров'я США (NIH), дослідження взаємодії та залежності інновацій та інвестицій показують, щокожний долар, вкладений в науково-технічні дослідження, має результативність в розмірі двох доларів в подальшій економічній діяльності.

З метою подолання проблеми недостатності фінансування, доцільно посилювати внутрішні резерви країни. Так, для формування ефективної інноваційної інфраструктури як на мікро-, так і на макроекономічному рівні, в країні має здійснюватись ефективна економічна політика. Побудуємо структуру механізму взаємодії між економічними суб'єктами та науково-технологічною інноваційною політикою, що орієнтована на посилення рівня конкурентоспроможності та досягнення соціального добробуту.

Запропонований механізм функціонування інноваційної інфраструктури в контексті інноваційної політики для взаємодії суб'єктів економічної діяльності щодо передачі наукових розробок та інноваційних технологій, обумовлює економічне зростання, розвиток та досягнення соціального добробуту в національній економіці (рис. 2):

Рис. 2 Механізм взаємодії суб'єктів економічної діяльності та інноваційною політикою в галузі наукових технологій для підвищення конкурентоспроможності та економічного добробуту

До основних елементів розвитку інноваційної інфраструктури, які свідчать, про можливість формування конкурентних переваг та сприяють розвитку його інноваційного потенціалу необхідно віднести:

- виробничо-технологічні структури (технопарки, наукові парки, інноваційно-технологічні центри, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні та інжинірингові фірми, фірми, що виробляють імпортозаміщуючу продукцію);
- юридичні (податкові) консультанти;
- організації з підготовки і перепідготовки кадрів у сфері технологічного менеджменту (поява нової категорії фахівців з комерціалізації результатів НДДКР);
- фінансові структури (бюджетні, позабюджетні, венчурні, страхові фонди, кредитно-гарантійні організації небанківського сектора, банки, фінансово-промислові групи, орієнтовані на технологічну інноваційну діяльність);
- аналітичні центри інноваційного ринку, регіональні центри інноваційного розвитку, віртуальні біржі;
- кластери.

Для постійного вдосконалення інноваційної інфраструктури необхідно здійснювати фінансування у її формування та розвиток, створення нових елементів інфраструктури. Фінансувати інноваційну інфраструктуру можуть як комерційні організації, так і державні органи влади та громадські організації. У кожного з них є свої мотиви фінансування. Під мотивами фінансування інноваційної інфраструктури ми розуміємо групу внутрішніх та зовнішніх факторів, спрямованих на досягнення максимального ефекту (економічного, соціального, політичного) за рахунок оптимізації інноваційної інфраструктури регіону.

Механізм формування та розвитку інноваційної інфраструктури має бути орієнтований на розвиток науково-технічних досліджень.

Інноваційна інфраструктура залежить від фактору росту – інновацій, потенційно вона може створити набагато більш високу економічну прибутковість, ніж традиційна інфраструктура, за рахунок синергетичних ефектів та емерджентних проявів.

В Україні на часі триває розбудова інноваційної інфраструктури, такна даний момент в регіонах вже створено: 24 центри інновацій та трансферу технологій; 108 наукових, навчальних центрів; 34 навчальних науково - виробничих комплексів, 1 інвестиційний (інноваційний) венчурний фонд, 6 небанківських фінансово-кредитних установ, 27 науково- впроваджувальних підприємств, 7 консультаційних центрів з питань інноваційної діяльності, 10 інноваційно-технологічних (інноваційних) кластерів, 22 інноваційні центри, 23 інноваційні бізнес-інкубатори; 38 центрів комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності, 17 підприємств системи НТІ, 1 індустріальний парк, 8 національних контактних пунктів Сьомої рамкової програми ЄС з досліджень та технологічного розвитку, 9 наукових парків, 27 регіональних центрів з інвестицій та розвитку, 7 громадських організацій з питань інноваційної діяльності , 61 іншу інноваційну структуру, 12 технологічних парків[14].

Проте для інтенсифікації розбудови інноваційної інфраструктури вкрай необхідним є розширення державно-приватного партнерства в сфері розвитку біотехнологічних виробництв шляхом активізації розвитку відповідної інноваційної інфраструктури через створення індустріальних парків, біоінкубаторів, інноваційних містечок тощо.

Висновки. Отже, інноваційна інфраструктура є важливою складовою розвитку національної економіки, вона є комплексом підприємств та організацій, що здійснюють інноваційну діяльність. Маємо відкреслити, що вона є місцем локалізації інноваційних бізнес-процесів, у якому здійснюються всі стадії інноваційного циклу.

Основними елементами механізму інноваційної політики для розвитку інноваційної інфраструктури є розвиток наукових технологій, інноваційної інфраструктури науки, наукових розробок та інновацій, продуктивності та диверсифікації виробництва, підвищення конкурентоспроможності, зростання прибутковості та рентабельності.

Список джерел:

1. Бойченко В.С. Інфраструктурне забезпечення регіонального інноваційного розвитку / В.С. Бойченко // Державатарегіони. Серія: Економікатапідприємництво. – 2010. – № 6. – С. 80-83.
2. Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь / за заг. ред.В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – 336 с.
3. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент : навчальнийпосібник / Н.В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2003. – 504 с.
4. Кузьмін О.Є., Шотік Т.М. Сутність та види інноваційної інфраструктури. 2008. с.180-185.
<http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2006/1/27.pdf>
5. Марчук Ю.В. Розвиток інноваційної інфраструктури як чинник підвищення конкурентоспроможності національного господарства. Науково-виробничий журнал. Інноваційна економіка. № 5. 2014 р. (54). с. 42- 46 [Електроннийресурс] http://ie.at.ua/IE_2014/InnEco_5-54-2014.pdf
6. Порогин Ю. Обавстрийскомпытепоорганизацииинновационнойинфраструктуры. – [Електроннийресурс] / Ю. Порогин.–Режимдоступа: <http://www.mag.innov.ru>
7. Про інноваційнудіяльність: ЗаконУкраїнівід 04.07.2002 р. // ВідомостіВерховноїРадиУкраїни. – 2002. – № 36. – С. 266.
8. Рудь Н.Т. Інноваційний потенціал регіону: нові підходи до оцінки / Н.Т. Рудь // Регіональна економіка. – 2011. – № 4. – С. 140-150.
9. Узунов В. В. Розвиток інноваційної інфраструктури регіонів України. Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» № 8, 2012 <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=638>
10. Як змінилася інвестиційна привабливість України. ЕБА [Електроннийресурс] <https://eba.com.ua/ukraines-investment-climate-changed/>
11. Alvin Hansen on Economic Progress and Declining Population Growth,” *Population and Development Review* 30, no. 2 (June 2004): 333.
12. Doutriaux, J. (1998). Canadian Science Parks, Universities, and Regional Development, Local and Regional Systems of Innovation. *Local and Regional Systems of Innovation*, 14, 303-324.
13. PierreAzoulayetal., *Public R&D InvestmentsandPrivateSectorPatenting: Evidencefrom NIH Funding*(workingpaper 20889, NationalBureauofEconomicResearch, Cambridge, MA, January 2015), <http://www.nber.org/papers/w20889.pdf>.
14. СеминоженкоВ.У 2014 році Уряд продовжить політику формування інноваційної інфраструктури.Прес-служба Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації. Урядовий портал.– [Електроннийресурс] – Режимдоступа: http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/printable_article?art_id=246950017

References

1. Bojchenko V.C. Infactpuktupnt zabezpechennja peshionaljnogho innovacijnogho pozvytku / V.C. Bojchenko // Depzhavatapeghiony. Cepija: Ekonomikatapidppyjemnyctvo. – 2010. – # 6. – С. 80-83.
2. Innovacijna Ukrajina 2020 : nacionaljna dopovidj / za zagh. red.V.M. Ghejcja ta in. ; NAN Ukrajiny. – K., 2015. – 336 s.
3. Kpacnokutcjka N.V. Innovacijnyj menedzhment : navchalnyj pocibnyk / N.V. Kpacnokutcjka. – K. : KNEU, 2003. – 504 c.
4. Kuzjmin O.Je., Shotik T.M. Cutnistj ta vydy innovacijnoji infrastruktury.2008.s.180-185. <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2006/1/27.pdf>
5. Marchuk Ju.V. Rozvytok innovacijnoji infrastruktury jak chynnyk pidvyshhennja konkurentospromozhnosti nacionaljnogho ghospodarstva. Naukovo-vyrobnychyj zhurnal. Innovacijna ekonomika. # 5. 2014 r. (54). s. 42-46 [Elektponnyjpecupc] http://ie.at.ua/IE_2014/InnEco_5-54-2014.pdf
6. Popogin Yu. Obavctpiyckomopytepooporganizatsiiinnovatsionnoy infactpuktupy. – [Elektponniypecupc] / Yu. Popogin.–Pezhimdoctupa: <http://www.mag.innov.ru>
7. Ppo innovacijnudijaljnictj: ZakonUkpajinyvid 04.07.2002 p. // VidomocitiVepkhovnojiPadyUkpajiny. – 2002. – # 36. – С. 266.
8. Rudj N.T. Innovacijnyj potencial reghionu: novi pidkhody do ocinky / N.T. Rudj // Reghionaljna ekonomika. – 2011. – # 4. – S. 140-150.
9. Uzunov V. V. Rozvytok innovacijnoji infrastruktury reghioniv Ukrajiny. Elektronnyj zhurnal «Derzhavne upravlinnja: udoskonalennja ta rozvytok» # 8, 2012 <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=638>
10. Jak zminylasja investycijna pryvablyvistj Ukrajiny. EBA [Elektponnyjpecupc] <https://eba.com.ua/ukraines-investment-climate-changed/>
11. Alvin Hansenon Economic Progress and DecliningPopulationGrowth,” *Population and Development Review* 30, no. 2 (June 2004): 333.
12. Doutriaux, J. (1998). Canadian Science Parks, Universities, and Regional Development, Local andRegional Systems of Innovation. *Local and Regional Systems of Innovation*, 14, 303-324.
13. PierreAzoulayetal.,*Public R&D Investments and Private Sector Patenting: Evidencefrom NIH Funding*(workingpaper 20889, NationalBureauofEconomicResearch, Cambridge, MA, January 2015), <http://www.nber.org/papers/w20889.pdf>.
14. SemynozhenkoV.U 2014 roci Urjad prodovzhytj polityku formuvannja innovacijnoji infrastruktury.Pres-sluzhba Derzhavnogho aghentstva

z pytanj nauky, innovacij ta informatyzaciji. Urjadovyj portal.–
[Elektronnyjpecupc]–Pezhymdoctupa: [http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/
uk/publish/printable_article?art_id=246950017](http://old.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/printable_article?art_id=246950017)

Лазебник Лариса Леонідівна (ORCID 0000-0003-2234-4093) –доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства економіки підприємства Університету державної фіскальної служби України (м. Ірпінь).

Дриженко Олександр Анатолійович – аспірант кафедри економіки підприємства економіки підприємства Університету державної фіскальної служби України (м. Ірпінь).